

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ♦ Godišnja pretplata 50 din ♦ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ♦ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ♦ Račun Poštanske štedionice br. 57.686 ♦ Oglasi po ceniku ♦ Rukopisi se ne vraćaju ♦

Beograd, 23 oktobar 1937
God. VIII ♦ Broj 33

Za velikom mišlju jugoslovenskom

— naš jedini i osvešćani put

Na osvetištu crnoga Kosova okuplja se Sokolovi da osveže uspomeni na Kumanovsku bitku, od koje je prošlo 25 godina, čitava četvrt veka, da proslave događaj koji je otvorio kapije Nemanjičke Srbije oslobodilačkoj vojsci, koji je u džinovskom naletu likvidirao 5-vekovnu invaziju starog Osmanlijskog carstva u Evropi, koji je otpočeo novu epohu u životu balkanskih naroda i koji je sticajem ulančenih prilika postao istorijska prekretnica za život naroda u celoj Evropi. I na toj veličanstvenoj proslavi, na tom retkom slavlju oslobođenoga naroda neće biti Komandanta I Armije, koji je muškim zamahom svoga mača presekao gordijski čvor, koji se zvao „Istočno pitanje“. Veselje starih boraca Sokolova zagorčeno je što među njima nema glavnoga slavljenika, njihova najboljega druga i prvoborca, viteza nad vitezovima, koji im je svojim mladenačkim mačem kao Kraljević-Osvetnik pokazao put kojim se ide ka večnoj Slavi...

Budite utešeni, borci s Kumanova, budite utešeni Sokolovi i svi Jugosloveni, dignite ponosno svoje glave, ispunite dužnost hrabrošću svoja srca... Dušmanin je mogao ubiti jedno trošno telo, ali ne i da ubije veliki duh. Neka strepe dušmani, neka drhte izrodi! Ono što je ponosni narod Južne Slavije izvršio kroz ovih 25 godina pod vodstvom Viteza bez mane i straha, nije delo koje se može uništiti.

Događaji koji su pripremani kroz vekove krvlju, suzama i duhom kosovskim kroz narodnu epopeju, koji su izvršeni slavnim i nečuvanim u istoriji naroda pohodima kroz Nemanjičku Srbiju, delo koje je onako energično odbranjeno na Bregalnici, u koje je uneto posle pobede toliko bratske uvidavnosti i etičko-hrišćanskog pregaranja, koje je preko isusovskih stradanja kroz albansku Golgotu čuvano i očuvano novim pobeđama po hridinama Kajmakčalanu i Dobrog Polja, i u nebotičnim visinama neprohodnim za obična pešaka i sinama neprohodnim za obična planinara, koje je završeno munjevitim isterivanjem dušmana iz cele Srbije i okrunjeno ujedinjenjem kroz vekove porobljene braće na dan 1 decembra 1918 godine — ti događaji mogli su se zbiti i to delo moglo je biti ostvareno jedino da kroz vekove traje. Ono je zasnovano na misli koja je kroz celo i dugovekovno razdoblje robovanja tuđinu stvarala nepropadivi duh narodnoga jedinstva. Dragocena krv nasilnički prolivena u Marselju 9 oktobra 1934 godine kao nerazrušivi cement zalila je ovu divnu građevinu koju zovemo Aleksandrova Jugoslavija.

Svi oni koji još posle svega ovoga jasnoga istorijskog zbivanja uporno propovedaju misli protivne istorijskoj misli jedinstva narodnoga, treba da se osveste i da iz prošlosti naroda svoga i iz povesti svih kulturnih naroda jedinstva uoče istinu, da misao jedinstva mora ostati pobeđnicom nad mišlju podvojenosti, kao što istina mora biti nadmoćnija od zabluda. Neka se ne zavode prividanjima što im ih stvara čašovit broj onih koji za zabludom pristaju. Oduvek je zabluda velikom broju neobaveštenih i zavodenih bila pristupačnija od istine, kao što je za veliki broj priprostih pojedinaca sebična nepravda uvek zavodljivija od pravičnoga samoodricanja. Uspesi zablude i nepravde u povesti čovečanstva, pa i u povesti našega naroda, uvek su bili

privremeni. Ali su ti privremeni uspesi uvek bili skupo plaćeni. Sva naša narodna istorija samo je jedan veliki tok borbe između misli jedinstva i misli razdvojničke, samo je jedan bolni niz narodnoga stradanja zbog povremenih uspeha onih koji su propovedali i borbe vodili da ne budemo jedno. Treba se setiti razjedinitelja počam od kneza Borne pa svih ostalih kroz povest i Hrvata i Srba i Slovenaca. Sve naše robovanje bilo je redovito prouzrokovano razjediniteljskom akcijom raznih velmoža, koje je istorija narodna obeležila imenom izdajica narodnih. A oni koji danas tvrde, da braća najrođenija ne pripadaju jednoj narodnoj zajednici, pozivaju se stalno na prošlost. Kao da je prošlost našega naroda bila izgrađivana po volji i slobodnom nastojanju duha narodnog! Kao da granice pojedinih delova naše jedinstvene zemlje nisu udarali tuđini! Ako smo bili razjedinjeni kroz vekove u prošlosti, bili smo samo radi nebratskog izdajstva velikaša. I danas im mi uzvikujemo s narodnim genijem: „Velikaši, proklete vam duše!“ I zato zbog svih onih koji se odupiru misli jedinstva i tako kočie prirodan tok narodnoga napretka, zbog tih 18 godina naš narod tapka u mestu.

Ali narod neće i ne može ostati večno u zabludi. Mi smo uvereni, da je Jugoslavija večna, jer je zasnovana na granitnim temeljima, jer je za njeno stvaranje palo suviše mučeničkih žrtava i konačno ona najdragocenija u Marselju. Ne bojimo se, dakle, da će, kao u prošlosti, razjediniteljska akcija izazvati raspad Jugoslavije i novu najezdu tuđina u našu zemlju. Duboko verujemo u pobeđu istine i pravde, jer verujemo u zdrav instinkt našega naroda. Setimo se samo onih nepreglednih kolona najsiromašnijih sloyeva zagrebačkih građana, kada su kroz celu jesenju tmurnu noć prestajali da se, obiliveni gorkim suzama, poklone mrtvim ostacima svoga Kralja. Taj instinkt neće zatajiti u odlučnom času i naš narod će izvesno naći pravi put.

Život Kralja Aleksandra I Karađorđevića, Njegovo životno delo i Njegova mučenička smrt je program i put našega naroda. Voliti narod kao što ga je On volio, raditi za narodno dobro kao što je On radio, biti neumoran i nesmiljen prema samome sebi u radu kao što je On bio, boriti se junački i istrajno za slobodu domovine kao što je to On činio, podnositi sve muke da se dođe do cilja po Njegovu uzoru, obrazovati svoj duh i oplemeniti dušu svoju da ih osposobimo za velika dela; ne prezati ni od kakvih opasnosti; imati pred očima neprestano istine kao što su sloboda, jedinstvo, mir među narodima, neprestani napredak radi ostvarenja blagostanja, ljubav prema nejakom — eto, to je sklop vrlina koje treba da budu ideal svakoga Sokola i svakog Jugoslovena. Te nenadmašive vrline sačinjavaju duhovni lik najvećega Kralja svih Jugoslovena, jedan od najuzvišenijih likova u povesti čovečanstva. On je vodio vojsku kao nesumnjiv vojskovođa i vodio je iz pobeđe u pobeđu; On je stupao sa Svojim sedim Ocem, Kraljem Petrom I, u prvi strelički lanac da podigne duh prvoboraca kada se na iznurenu malu Balkansku zemlju sručila mnogo nadmoćnija evropska sila, i taj podignuti duh učinio je da se pred njim ogromna austrijska sila skrha u raspršenu rulju;

On je sa svojim narodom podneo tegobe zimskog povlačenja kroz Albanske klance; On je Svojom nepokoleblivom verom u konačnu pobeđu mogao da prikupi ostatke vojske i da stvori solunski front kao bazu za konačno oslobođenje; On je priveo u delo zamisao svih najboljih sinova nacije, da se Srbi, Hrvati i Slovenci ujedine u jednu državu; On je među prvim uvideo, da nije dovoljno proklamirati misao međunarodnog večnog mira, nego da treba tu misao što pre i što potpunije ostvariti, pa je od Balkana, žarišta nemira i ratnih sukoba, stvorio najmirniji i u međunarodnom smislu najsvetiji deo sveta; On je prvi istakao istinu, da smo bili kroz vekove razjedinjeni i da je to ostavilo traga u današnjem pokolenju pa da će trebati mnogo truda i mnogo dobre bratske volje da se posledice razjedinjenoga života odstrane; On je prvi tražio da se zemlja uredi tako, da ona bude jednaka domovina sviju; On je tražio da politički ljudi počnu razumnije razgovarati, da se u obavljanju narodnih poslova bratski sporazumevaju; On je imao hrabrosti da ih i ukloni kao posrednike kada je uvideo da oni nemaju smisla i dobre volje za bratske razgovore; On je istakao, da je „celina države i narodno jedinstvo najveći zakon za Njega i za svakoga“; On je uvideo i pokazao, da nema blagostanja u narodu dok se selo ne pridigne kulturno i ekonomski; On je shvatio visoki značaj prosvetljenosti naroda pa je škole i kulturne ustanove pomagao darežljivošću koja je ravna primeru velikih vladara Nemanjićeve loze; On je saosećao sa sirotinjom i nikada nije propustio prilike da utre sirotinjsku suzu; On je uvek bio među prvim i uvek je bio najbolji. Radi tih uzvišenih osećina, pred svoju smrt uzviknuo je i veliki narodni vodu Stjepan Radić: „Kralj i narod!“ Hoće li se moći da zavede u bludnju onaj narod koji je listom sišao sa planina i pohrlao sa svojih polja da se na putu od Splita do Oplence pokloni pred tužnim vlakom koji je nosio izmrcvareno telo Kralja Ujedinitelja i da kroz suze i zgrčeni pesnica položi najsvetiji zavet, da će čuvati Jugoslaviju! Mi verujemo, da neće, jer znamo i ponavljamo, da će narod naći svoj put, jer znamo, da je taj put oštro i jasno obeležio Njegov veliki Kralj. Narod retko progovara. Ali neka niko ne zaboravi, da je narod progovorio 1912, 1918 i 1934. Progovoriće narod još jednom kad bude trebalo reći svima i naglašiti da u narodu nije nikada bilo nespo razuma u osnovnom pitanju na kojemu je izgrađena Jugoslavija. I vratiće se narod zavetnoj misli jugoslovenskoj. Ta misao u dušama narodnim živi od Ljudevita Posavskog, ona je nadahnula narodne pevače koji su propovedali kroz stoleća preporod na toj misli i osvetu Kosova i Gvozda, ona je nadahnula i najbolje duhove naše iz dubrovačke i dalmatinske književnosti, ona je bila ona žiža za kojom su pošli najbolji ljudi narodni novijih vremena, kao što su Karađorđe, Njegoš, Vuk, Gaj, Mažuranić, Knez Mihajlo, Rački i Strossmayer, Starčević i Radić. Za tom misli idu Sokolovi i oni će narodu svim svojim snagama pomoći da pod okriljem Kralja Petra II izvrši najsudbonosniji zadatak svoj, da od razjediniteljskih akcija spase i očuva Jugoslaviju i tako otkupi dug prema žrtvama palim za stvaranje Jugoslavije, da otkupi mučeničku krv Kralja Ujedinitelja i ispuni njegovu oporuku — da čuvamo Jugoslaviju!

Prof. Srećko Džamonja, Zagreb.

Spomenik Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju u Raketu, koji je svečano otkriven 17 o. m.

Poseta novog ministra za fizičko vaspitanje brata dr. Vjekoslava Miletića Savezu SKJ

U ponedeljak dne 18 o. m., u 11.30 učinio je zvaničnu posetu Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije novi ministar fizičkog vaspitanja naroda brat dr. Vjekoslav Miletić.

U saveznom prostorijama ministra brata dr. Miletića dočekali su članovi saveznog starešinstva na čelu sa zamenikom starešine bratom Durom Paunkovićem, koji ga je pozdravio u ime savezne uprave toplom bratskom dobrodošlicom.

Ministar brat dr. Vjekoslav Miletić zadržao se s prisutnom braćom u podužem razgovoru, živo se zanimajući za stanje, rad i prilike jugoslovenskog Sokolstva.

Sednica odbora Saveza SKJ za izradu nove „Organizacije“

Dne 21 o. m. održana je u saveznom prostorijama u Beogradu sednica odbora za izradu novih temeljnih organizacijskih pravila, koja su do sada postojala pod nazivom „Organizacija SKJ“.

Sednici su, uz predsednika organizacionog oteka i zamenika saveznog starešine brata dr. Otona Gavrančića, prisustvovali zamenici saveznog starešine braća: E. Gangl, Đ. Paunković, dr. Vl. Belajčić i inž. Milivoje Smiljančić, savezni tajnik dr. M. Arsenijević, savezni načelnik dr. A. Pihler te članovi savezne uprave braća: dr. ing. K. Petrović, S. Stajić, dr. B. Čipčić, ing. R. Radulović, dr. M. Feliks, M. Nikolić i I. Radić.

Na sednici pretresana je osnova novih temeljnih pravila, koje je izradio predsednik organizacionog oteka brat dr. Oton Gavrančić, zamenik saveznog starešine.

Češkoslovački praznik 28. oktobra

Veliki dan bratskog češkoslovačkog naroda, 28. oktobar, narodni i državni praznik oslobođenja i uskrnuća Češkoslovačke Republike, ove godine pomućen je jednim teškim udarcem i nasilje neocenljivim gubitkom, smrću najvećeg sina bratskog češkoslovačkog naroda — Predsednika-Osloboditelja Češkoslovačke Republike T. G. Masarika.

Dr. Eduard Beneš, predsednik
Češkoslovačke Republike

Ovaj gubitak, za kojim je iskreno žalio ceo kulturni svet, naročito je bolno odjeknuo u jugoslovenskom narodu a time i u jugoslovenskom Sokolstvu, jer je smrću T. G. Masarika jugoslovenski narod izgubio svog najvećeg prijatelja i suborca za njegova prava i njegovu slobodu, za koju se je podjednako borio kao i za slobodu svoga naroda u najsudbonosnijim danima naše istorije. I zato taj gubitak, taj još sveži grob kovača i stvaraoca slobode i nezavisnosti naše češkoslovačke braće, baca senku tuge na ovogodišnji najveći praznik Češkoslovačke, tuge koja će prekriti inače onu veliku radost, kojom i jugoslovenski narod i jugoslovensko Sokolstvo uvek dočekuje i proslavlja ovaj najveći istorijski dan svoje severne braće.

Ali iako će stoga taj dan ove godine biti proslavljen tiho, bez uobičajenih svečanosti, jugoslovenski Sokoli u svojim srcima ipak će isto tako živo osetiti taj veliki praznik svoje češkoslovačke braće i osvežiti u svojim mislima uspomenu na sve napore i žrtve koje su morale da se podnesu da bi se ostvarile zajedničke najveće težnje i najveći ideali — naše slobodne i narodne države. Njihovo radanje bilo je besprimerno mučno i krvavo i plaćeno najskupljom cenom nebrojenih života najboljih sinova narodnih. Posle Bele Gore i našeg Gvozda i Kosova trebalo je da vekovi prođu i da dođe ono poslednje othranje s neprijateljem 1914 i zatim 1918 do zaslužene odmazde i našeg zajedničkog uskrsna slobode i naših narodnih država. I stoga očuvanje i unapređenje tih najvećih i najdragocenijih tekovina naših dvaju bratskih naroda predstavlja i predstavljace uvek naše zajedničke najveće napore pa, ustreba li, i najveće žrtve.

Napredak bratske Češkoslovačke kroz ovo doba njenog slobodnog i narodnog života ogroman je i mi se tome iskreno i bratski radujemo. Iako je i posle svetskog rata bilo mnogih potreba u svetu, udara teške ekonomske krize, a kroz poslednjih godina vidimo i neprijatno naoblaćeno političko obzorje, mlada češkoslovačka država pokazala je da stoji na čvrstim temeljima, puna sveže životne snage i žilavo otporna prema svemu što se kosi s njenim narodnim i demokratskim duhom i životom, gledajući tako mirno, postojano i samosvesno u svoju budućnost.

Za taj veliki dan bratskog češkoslovačkog naroda i njegovog Sokolstva jugoslovensko Sokolstvo, klanjajući se s najdubljim pijetetom uspomeni Predsednika-Osloboditelja T. G. Masarika, upućuje svoje bratske čestitke uz najlepše želje za daljnji procvat i napre-

SEDNICA PRETSEDNIŠTVA SAVEZA SLOVENSKOG SOKOLSTVA

Dne 14. decembra o. g. održaće se u Krakovu sednica predsedništva Saveza slovenskog Sokolstva. Savez Sokola Kraljevine zastupaće na ovoj sednici zamenik saveznog starešine brat Gangl, koji je i prvi zamenik starešine Saveza S. S.

S bratom Ganglom otputovaće i tajnik Saveza SKJ, brat dr. Milan Arsenijević.

SEDNICA UPRAVE ČEŠKOSLOVAČKE OBCE SOKOLSKO

Dne 11 i 12. decembra o. g. održaće se u Tirševom domu u Pragu sednica uprave Češkoslovačke obce sokolske, kojoj će u ime Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije prisustvovati zamenik saveznog starešine brat Engelbert Gangl sa saveznim tajnikom bratom d-rom Milanom Arsenijevićem.

PRETSTAVNICI SAVEZA SKJ NA SVEČANOSTIMA 25-GODIŠNJICE KUMANOVSKOJ BITKE I OSLOBOĐENJA JUŽNE SRBIJE

Na svečanostima koje će se održati 31. o. m. i 1. novembra u Skoplju u proslavu 25-godišnjice bitke kod Kumanova i oslobođenja Južne Srbije učestvovaće u ime uprave Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije braća: zamenik saveznog starešine inž. Milivoje Smiljanić, savezni tajnik dr. Milan Arsenijević, savezni načelnik dr. Alfred Pihler i članovi savezne uprave puk. brat Ivan Branovački i brat dr. Branko Čipčić. Ovim će proslavama učestvovati Sokolstvo u većem broju naročito iz okolnih župa.

PRETSTAVNICI SAVEZA SKJ NA SVEČANOM OTVORENJU NOVOG SOKOLSKOG DOMA U SARAJEVU

Na otvorenju novog velebnog Sokolskog doma u Sarajevu, koji je podignut kao spomenik blaženopochivšem Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju, a koje će se izvršiti na najsvečaniji način dne 6. novembra o. g., upravu Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije zastupaće: zamenik saveznog starešine brat Engelbert Gangl i brat dr. Vladimir Belajčić, te članovi savezne uprave br. dr. ing. Kosta Petrović, brat ing. Radule Radulović i brat Staja Stajić.

OTVORENJE OPORAVILIŠTA JUGOSLOVENSKE SOKOLSKOJ MATICE U KRANJSKOJ GORI

Prvih dana meseca decembra o. g., po svoj prilici 5. decembra, biće svečano otvoren u Kranjskoj Gori novi, vanredno lepi dom, koji je podigla jugoslovenska sokolska matica kao sokolsko oporavište.

Svečanom otvorenju ovoga doma prisustvovaće u ime uprave Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije brat dr. Milorad Feliks, član savezne uprave i predsednik saveznog lekarskog oteka.

X svesokolski slet u Pragu 1938

ŠTO IMA NOVOG O SLETU

Pripremni radovi za jubilarni svesokolski slet u Pragu u punom su jeku. Svi otseci i komisije rade najintenzivnije. Informativni i propagandni otek primaju svakog dana mnogobrojne dopise iz celog sveta, u kojima se traže informacije i propagandni sletski materijal. Interes za ovu grandioznu priredbu postaje iz dana u dan sve veći, i to ne samo u Češkoslovačkoj, nego i u inostranstvu. Osobito se iz Francuske očekuje veliki broj posetilaca. U Francuskoj je osnovan i posebni odbor, koji će u saradnji sa češkoslovačkim poslanstvom i putničkim uredom voditi sve pripreme za ekspedicije francuskih gimnastičara i izletnika na slet. Nedavno je došao u Prag major F. T. Nej, delegat narodnog saveta za vaspitanje u Kanadi, koji je imao nameru da na slet dovede iz Kanade 5000 mladića i

dak bratske Češkoslovačke Republike, čijim kormilom danas mudro ravna dostojni naslednik svog velikog učitelja i prethodnika — predsednik dr. Eduard Beneš.

devojaka. Kada je doznao za poteškoće, koje su u vezi sa zajedničkom nastanbom i prehranom tako velikog broja inostranaca, ugovorio je sa ČOS, da mu se osigura stan i hrana za 500 osoba. Osim toga major Nej namerava da na slet dovede i oko 100 nastavnika i nastavnica fizičkog vaspitanja. Svoje učeske na sletu prijavilo je također i 100 profesora iz Engleske. Cilski institut za fizičko vaspitanje u Santijagu sprema se da na slet pošalje jednu veću ekspediciju.

Slet već pokazuje obrise svojih ogromnih dimenzija. Očekuje se, da će na sletu učestvovati oko 25.000 školske mladeži, 35.000 sokolske dece, otprilike isto toliko naraštaja i više od 120.000 članstva. I to samo iz Češkoslovačke. Samo za zajednička prenoćišta naručeno je 100 vagona slake i 60.000 slamnajača. Za nastanbu upotrebiće se sve praške škole, koje će radi toga završiti školsku godinu već 23. juna.

Odlučeno je, da cene ulaznica budu iste kao što su bile i na zadnjem sletu god. 1932. Za glavne dane cene se kreću između 10 i 200 Kč. Već sada je rezervisan veliki broj ulaznica, a svakog dana stižu nove porudžbe.

Na sletištu biće uređene dve lekarske ambulante, a zubarska klinika praškog univerziteta projaće na sletištu prvu zubarsku pomoć.

Dne 11. decembra o. g. održaće se u Pragu prvi sletski koncert, na kome će održati svečani govor starešina ČOS. Umetnički program ispuniće Češka filharmonija i udruženi sokolski pevački zborovi sa kompozicijama Smetane, Suka, Novaka, Bendla i Kličke.

U subotu 16. o. m. sastali su se u Popradu, u Slovačkoj, zastupnici ČOS, Podtatranske sokolske župe i okolišnih društava, da raspravljaju o organizaciji zimskih sletskih igara u Tatramu.

MUSKI NARAŠTAJ NA X SVESOKOLSKOM SLETU U PRAGU

U subotu 9. i u nedelju 10. o. m. održan je u Pragu sastanak župskih voda naraštaja, na kome se je raspravljalo o učestvovanju naraštaja na X svesokolskom sletu u Pragu iduće godine te na kome je zaključeno da će se naraštaj takmičiti u dva odeljenja. Stariji (od 16 do 18 godina) takmičiće u sedmorboju (preča, ruče, konj u šir, trčanje na 80 m sa preponama, skok u vis, bacanje kugle i proste vežbe), a mladi (od 14 do 16 godina) u četverboju (preča, trčanje na 60 m, bacanje kugle i proste vežbe). U lakoatletskom petoboju takmičiće samo stariji naraštaj, a u plivanju i u skokovima u vodu također i mladi. Za takmičenje u igrama izabralo se za starije naraštaje košarka, a za mlade odbojka. Bojno takmičenje biće održano kao takmičenje tročlanskih patrola. Naraštajci će učestvovati također i u sletskom smučarskom takmičenju, koje će se održati ove zime u Tatramu.

Na ovom sastanku iznešen je i predlog, da se prigodom svesokolskog sleta naraštaj (izvesan broj iz svake župe) pokloni grobu Predsednika-Osloboditelja Masarika u Lanima, da bi na taj način iskazao svoje poštovanje prema velikom Masarikovom delu i da bi pokazao svoju volju, da će raditi u duhu njegovih težnja. Sigurno je, da će ČOS ovaj predlog usvojiti.

TAKMIČENJE MEĐUNARODNE GIMNASTIČKE FEDERACIJE

Kao što je poznato, takmičenja Međunarodne gimnastičke federacije održaće se prigodom X svesokolskog sleta u Pragu, i to 20. juna i 1. jula iduće godine. Međunarodna gimnastička federacija poverila je organizaciju tih takmičenja ČOS. U tu svrhu osnovana je pri načelništvu ČOS posebna komisija koja vodi brigu oko priprema za ovu priredbu. Već u maju o. g. dostavljen je svim organizacijama, koje su udružene u Federaciju, njihov 29. takmičarski red i obavezne vežbe na spravama sa odličnim slikama. Izradiće se također i filmski snimci ovih vežbi, koji će odlično poslužiti i sucima svih naroda u svrhu pravične i jednolike ocene izvedbe ovih vežbi od strane takmičara. Komisija je pripremila već i praktične tabele za suce i za brojače, te određila i postupak za objektivno izračunavanje klasifikacije. Ocenjivanje pojedinih vežbi biće javno te će se ocene odmah objavljivati na vidnom mestu na Masarikovom takmičarskom stadionu

gde ima mesta za 40.000 gledalaca. Komisija vodi brigu i o tome, kako bi se ovo takmičenje nesmetano održalo i u slučaju kišovito vremena.

IZ SLOVENSKOG SOKOLSTVA

PRIPREMANJE POLJSKIH SOKOLA ZA MEĐUNARODNO TAKMIČENJE U PRAGU

Savez poljskog Sokolstva prijavio je svoje učeske za međunarodno gimnastičko takmičenje u Pragu i već je poduzeo sve da pripremi što bolju vrstu. U programu takmičenja prigodom sleta poljskog Sokolstva u Katovicama bile su i vežbe na spravama, koje su određene za međunarodno takmičenje u Pragu. Najveća pažnja je bila dosada posvećena obavezanim vežbama na spravama, a tek kasnije će se preći na sastav i uvežbavanje slobodnih vežbi. Savez poljskog Sokolstva nastoji, da pre takmičenja u Pragu učestvuje na što više međudržavnih gimnastičkih takmičenja, da na taj način pruži svojim prvacima mogućnost da steknu potrebnu rutinu za takmičenje za svetsko prvenstvo. Dne 3. o. m. održano je u Katovicama takmičenje na spravama među vrstom poljskih Sokola iz šleskog okružja i vrstom mađarskih gimnastičara iz Pešte. Pobedila je, kao što se to i očekivalo, mađarska vrsta, ali sa tako malom razlikom — 279,15:267,10 bodova —, da nam taj rezultat može jasno da posluži kao dokaz velikog takmičarskog napretka poljskih Sokola. Prvi u ovom takmičenju je bio Mađar Kečkemeti sa 47,45 bodova, drugi isto Mađar Hedegis sa 46,55, a treći Poljak Griška sa 46,25 bodova. Poljski Sokoli učestvovaće također i na takmičenju za slovensko prvenstvo u slobodnim vežbama na spravama, koje će se održati u decembru ove godine u Beogradu.

Glasovi štampe

„SAVEZ FANTOVSKIH ORGANIZACIJA“

Ovih dana doneo je „Slovenec“, da je u Ljubljani održana osnivačka skupština Saveza fantovskih društava iz cele Slovenije, na kojoj je bilo zastupano 110 fantovskih društava. Ovoj skupštini je prisustvovao i velik broj članova ove organizacije u svojim uniformama. Skupštinu je otvorio dr. Žitko, koji je izvestio prisutne, da je Ministarstvo unutrašnjih dela odobrilo pravila fantovskih organizacija. Govornik je zatim u svom govoru između ostalog rekao, da je glavni cilj Saveza fantovskih organizacija duhovno i telesno vaspitanje slovenačke omladine te prosvetni rad.

U ime biskupa dra Rožmana skupštinu je pozdravio kanonik dr. Žerjav. Na ovoj skupštini izabrana je nova uprava sa predsednikom drom Cepuderom. Sa skupštine poslani su pozdravni telegrami Nj. Vel. Kralju, Nj. Vis. Knezu Namesniku Pavlu, ministrima dr. Korošcu i dr. Kreku, češkoslovačkom orlovskom savezu i Međunarodnoj katoličkoj omladinskoj uniji. Predsednik dr. Cepuder je, kako izveštava „Slovenec“, naglasio, da će Savez fantovskih organizacija nastaviti rad slovenačkih Orlova, koji je morao da bude prekinut za vreme prošlih režima.

Skupština je zaključena pevanjem orlovske himne: „Raskrilite, orlovi, vaša ponosna krila“.

„SLOVENEK“ O „SOKOLIMA KOJIMA NEDOSTAJE ČEDNOST“

Kao što je poznato, u nedelju dne 17. o. m., otkriven je u Rakeku spomenik blaženopochivšem Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju. Tom prilikom održao je govor od strane Sokola brat Gašpari, upravitelj škole. Tim povodom ljubljanski „Slovenec“ između ostalog piše:

„G. Gušpari je svojim govorom učinio na prisutne najbolji dojam, ali su njegove lepe reči demantovane od manje lepog rada. Naime, prisutni Sokoli su pokazali, da im potpuno nedostaje potreba čednosti. Oni su se pokazali kao izvanredno veliki sektaši i protivnici svega što ne spada u njihov užij krug. Sokoli međutim službeno nisu prisustvovali otkriću spomenika, a što su

opravdali time, da ne mogu biti prisutni, jer sudeluju druge omladinske organizacije. To je svakako čudnovato stajalište jedne organizacije, koja je podupirana državnim novcem. Patriotizam ne može biti monopol jedne stranke, a još manje jedne organizacije. Takav zakon ne postoji u Jugoslaviji."

30-godišnjica Sokolskog društva Crikvenica

Ove godine navršilo se 30 godina od osnutka Sokolskog društva Crikvenica. Proslava ovog jubileja održaće se 24. o. m. u društvenom domu u Crikvenici.

Makar još razmerno mlado, Sokolsko društvo Crikvenica prošlo je u svojem razvitku kroz mnoga burna vremena, te zaista zavređuje da se o tome nešto napiše, to više, jer se taj život razvijao na jednom terenu, koji u velikoj mjeri predstavlja opće naše prilike i našu narodnu spremu pred mnogobrojnim stranim svetom, koji posećuje ovo naše omiljeno kupališno mesto, najveće u Hrv. Primorju.

Pod uticajem I hrvatskog svesokolskog sleta godine 1906 u Zagrebu pokrenuto je u Hrv. Primorju osnivanje sokolskih društava, i to skoro u svim većim krajevima. Do tada postojala su samo društva u Senju, Sušaku i Volovsko-Opatiji, a odmah iza zagrebačkog sleta osnivaju se u razmaku od dve godine društva u Bakru, Crikvenici, Bribiru, Kraljeviću, Novom, Kantridi, Zametu, Mihotićima, Hreljinu i Fužinama, te je tako sokolska misao u Primorju dobila široko polje rada, pripremajući plodno tlo za svoj daljnji razvitak na bližnjim otocima, Krku i Raibu, te u unutrašnjosti Istre, gde su već postojala društva u Pulju i Pazinu.

Ovim proširenjem pojačano Sokolstvo u Primorju i bližnjoj Istri uskoro uzimlje živahnog učesća u svim većim narodnim pothvatima, te unosi misao za narodnim oslobođenjem ispod tuđeg jarma gotovo u poslednje primorsko selo. Dilem celog Primorja priredivane su u poslednjim predratnim godinama velike narodne manifestacije, na kojima se je isticalo Sokolstvo kao buduća naša narodna vojska. Takvim nastupima je raslo samopouzdanje u najširim narodnim slojevima, a raslo je i razumevanje za potrebu što veće narodne sloge, te za uklanjanjem svijui umetnih pregrada, kojima je umela tuđinska sila da nas razdvaja od rođene braće.

Ako uvažimo ulogu, koju su bili namenili Crikvenici svemoćni tuđi gospodari, onda vidimo, od kolike je važnosti bilo osnivanje Sokola u Crikvenici. Već tada lepo izgrađeno kupalište Crikvenica s najvećom plažom u Hrvatskom Primorju, bilo je omilelo letovalište madažarskih magnata i gospode, koji su se na ovoj bogodanoj našoj obali osećali kao već buduću apsolutnu gospodaru. Uz Rijeku uzeta je u obzir i naša Crikvenica da služi kao baza za sistematsko pomadžarivanje obale i mora u Hrv. Primorju. Baš ove prilike su potakle tadanje rodoljube Crikveničane, da su priionuli svim žarom novo osnovanom društvu. Broj se članova popeo već u prvoj godini na 107, a društvu je uspeo dobiti za svog vođu vrhunog zagrebačkog prednjaka brata Pavla Jernejca, koji ubrzo razvija, uz pomoć oduševljenih saradnika, najveću društvenu delatnost. Brat Jernejc je svojim radom odgodio crikveničkom društvu nekolikinu sposobnih prednjaka, koji su iza njegovog odlaska vodili društvo sve do početka rata. To su bila braća: Vlatko Montanari (žrtva rata) te Stjepan i Luka Župan (današnji 30-godišnji jubilarci). U administrativnom radu naročito su se istakla u predratno doba braća: dr. Frane Brelić, kao dugogodišnji društveni starešina, te Jovo Kostrenčić, kao dugogodišnji društveni blagajnik (oboje 30-godišnji jubilarci).

Kako u Crikvenici još nijedno društvo nije imalo podesnih prostorija za svoj rad, a potreba veće društvene dvorane osećala se je i za svrhe tu izma, pokrenuta je još iste godine akcija za gradnju Narodnog doma. Toj se je akciji bilo priključilo i Sokolsko društvo, ali preduzeta namera nije uspešla. Više nego druga društva osećao je nedostatak prikladne dvorane sam Sokol, uzevši posle ovog neuspelog pokušaja inicijativu za gradnju doma u

Kada bi zaista bilo potrebne čednosti na strani onih, koji drugima predbacuju nedostatak iste, bar utoliko da se ne obrće istina, stvari bi se pokazale sasvim drukčije, a koje se, uostalom, upućenoj javnosti ne mogu ničim prekriti ni mistificirati.

svoje ruke. Izvanredna glavna skupština koncem godine 1907 donela je zaključak, da ima društvo da gradi vlastiti Sokolski dom. U tu je svrhu pokrenuta sabirna novčana akcija, a za gradnju je doma darovala Općina idealno zemljište kraj samog mora. Tu je darovnicu međutim pobijao Ugarski državni erar, te je uložio utok na Banski stol u Zagrebu, koji je taj utok uvažio. To je bio težak udarac za mlado društvo, koje se je moralo probijati kroz život po kojekakvim tesnim prostorijama. Oduševljenje za rad usled toga ipak nije palo, i društvo je privedilo do god. 1913 čitav niz nastupa i izleta, te je učestvovalo na svim većim manifestacijama i sletovima u Primorju i Istri. Spomenute godine nastupili su za društvo prvi teži crni dani. U društvenom je radu naime nastao opasan zastoj, te društvo spomenute godine nije učestvovalo niti na župskom sletu u Kraljeviću. Tek uoči svetskoga rata nastao je preokret na bolje, ali za kratko vreme. Radi nastalog rata vlasti su uskoro zatim obustavile sav društveni život.

Odmah posle oslobođenja nastupa u društvu novi duh. Oslobođen tuđih okova, društveni život počinje da se razvija do tada još ne postignute visine. Svestrana i plodna delatnost u godinama 1919 do 1921 ispoljuje se naročito u brizi za vlastitim domom. U tu je svrhu uskoro sakupljeno preko 50.000 dinara, a gradilište je poklonila Općina, ovaj puta oslobođena tuđinskog tutorstva. Društvo prihvata oduševljenjem novosadske zaključke sokolskog sabora, te provada svoju reorganizaciju u smislu narodnog i sokolskog jedinstva (Jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo). Nova je Crikvenica iskreno zavolila svoje sokolsko čedo, te mu je poklonila svu svoju pažnju. I sa punim pravom, jer Crikvenica nije više bila predestinirana kao baza za odnarođivanje vlastite obale, već je postala glavno stecište slovenskog turističkog življa u Hrvatskom Primorju. Ta njezina nova uloga naložila je i pomlađenom Sokolu nove reprezentativne dužnosti, koje je društvo sa mnogo spremnosti i razumevanja i izvršivalo. Nažalost, tome je nedostajao potrebni reprezentativni sokolski dom. Uskoro se je zatim našlo društvo na sudbonosnoj prekretnici. Valovi separastičkog sokolskoga pokreta iz Zagreba nađoše odaziva također u Crikvenici, te pod uticajem tih prilika u društvu dolazi do načelne podojenosti. Ova je podvojenost postala tokom godine 1922 sve oštija, dok nije sledeće godine došlo do potpunog rasepa. Iz tog se rasepa formiraju u društvu dva potpuno suprotna tabora, od kojih manji ustraje, veran ideji jedinstva, a veći traži priključak zagrebačkom plemenskom Sokolstvu.

To su bili najernji dani crikveničkog Sokola, koji su konačno doveli obadva tabora do potpunog rasula. Imovina društva je bila pohranjena kod mesnog suda, a svi pokušaji od strane Župa i Saveza za izmirenjem propadoše. Početkom godine 1924 počinje jugoslovenski orijentirana skupina Sokola samostalnim radom, bez sprava i bez prostorija. Uskoro zatim nastavlja rad i druga veća skupina pod imenom „Hrvatski sokol“, također bez prava i prostorija. Raniju zajedničku imovinu svojataše obe skupine, ali nagodba za podelu uspe tek g. 1928. Dotle je svako društvo pribavilo sebi novi inventar. Odnosaji između ova dva sokolska tabora u Crikvenici bili su napeti do skrajnosti, te su često vodili do žestoke međusobne kampanje. U toj je borbi bila manja jugoslovenski orijentirana skupina življiva i otpornija. Ona uspeva već g. 1927 da kupi vlastiti dom, poznat svojevremeno pod imenom „Madžarski dom“ u Crikvenici, dočim veća skupina, koja je imala za sobom 3/4 pučanstva, pomalo gubi na jakosti, is-

crpljujući svoje sile u većitim manifestacijama.

U to je vreme priređen u Crikvenici g. 1925 veličanstveni slet Sokolske župe „Rijeka“, koji je neobično pojačao položaj domaćeg društva. Također i hrvatsko Sokolstvo posvetilo je Crikvenici naročitu pažnju, te je u dva navrata u velikom broju pohrlilo u naše mesto. Proslavu 20. god. opstanka slavila su oba društva svako za sebe. Jugoslovenska skupina izdala je tom zgodom lepu opširnu spomenicu s istorijskim opisom i slikama. Zakon o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije godine 1929 zatekao je oba tabora u posve različitoj formi. Dok je jugoslovenska skupina pokazala prema godini 1924 zameran napredak, dotle je bila druga, hrvatska skupina, u vrlo očajnom stanju. Nova je situacija dala Crikvenici u sokolskom pogledu dugo željeni mir i mogućnost produbljivanja društvenog rada. U jedinstveno društvo počeli su postepeno pridolaziti svi umereni članovi bivšeg Hrvatskog Sokola, te je društvena aktivnost iz dana u dan sve više rasla. Uvadjanjem škola u sokolsku gimnastiku pokazao se je i onako malen sokolski dom pretesan i trebalo je misliti na gradnju novog doma.

Ali ne samo u Crikvenici, nego i u okolici nastalo je živo sokolsko kretanje, koje je crikveničko društvo svojim skromnim sredstvima zdušno pomagalo. Sva je šteta, da je novi politički život od g. 1935 uzeo svom silom Sokolstvo na nišan, te je upropastio čitav jedan sistem sokolskog rada u Vinodolu, a da nije dao u zamenu ništa vredna u prosvetnom ili uzgojnom po-

gledu. Naše je društvo započelo g. 1934 napokon da gradi novi Sokolski dom, i to u vrlo prostranim, upravo raskošnim dimenzijama. Taj je dom imao u jednom svom delu da posluži i ostalim crikveničkim društvima za veće priredbe, a osim toga predviđao je stranu kavanu i veliku terasu kraj mora za potrebe t. zv. Kupališnog doma za strance. Svi su radovi na tom ogromnom projektu brzo napredovali, a osnovu za kupališni deo doma odobrila je Banska uprava u Zagrebu, te je u tu svrhu doprinela izdašnu novčanu pripomoć.

Bolnim gubitkom velikog kormilara našeg državnog života, Viteškog Kralja Ujedinitelja, bilo je pogodeno naročito teško naše Sokolsko društvo. Uskoro zatim pokrenuta je naime dobro organizovana politička hajka protiv našeg društva i daljnje gradnje doma. Nastali su za nas opet teški i crni dani, i trebalo je mnogo sokolskog samopregora da smo uzdržali u tim teškim prilikama. Ali je pritisak konačno morao da popusti pred neslomljivom našom verom u pobedu sokolske misli i u snagu i veličinu našeg narodnog i državnog jedinstva.

I tako ide crikvenički Sokol u svojoj jubilarnoj 30. godini opstanka opet u susret boljim vremenima. Njegova će delatnost iznova procvasti, a pogotovo onda kada budu dovršene glavne prostorije novog Sokolskog doma. Po svima znacima sudeći, one će biti dovršene već u sledećoj godini, s kojom počinje nova faza sokolskog života u našem lepom Vinodolu.

Janko Jazbec

Stogodišnjica gimnazije u Čačku

Jedna od najstarijih gimnazija u obnovljenoj Srbiji, gimnazija u Čačku, otvorena je 1837 i ove godine navršila je sto godina svoga korisnog prosvetnog rada.

Stogodišnjica ovog prosvetnog zavoda proslavljena je u danima 16—18. o. m. Odbor za proslavu ove stogodišnjice pozvao je na ove svečanosti i Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji je zastupao brat Miloje Pavlović, član izvršnog odbora Saveza SKJ i starešina Sokolske župe Kragujevac. Tom prigodom, na svečanoj sednici održanoj u čačanskoj gimnazijskoj dvorani dne 17. o. m., brat Miloje Pavlović održao govor, u kome je, čestitajući zavodu u ime uprave Saveza SKJ i celog jugoslovenskog Sokolstva ovaj značajni jubilej, rekao između ostalog sledeće:

— Stogodišnjica jedne prosvetne i kulturne ustanove, i to ustanove koja je postala u trenutku kada je iz ničega trebalo stvarati i stvoriti sve, — to znači sto godina napora, sto godina života i ozbiljnog rada, sto godina stvaranja, a onda — i uspeha. I kakvog uspeha! Kad čovek samo u mislima pređe i preživi to vreme! Kad pomisli, kako je bilo pre sto godina i kako je danas! Onaj plamen naše prosvete i kulture, koji je upaljen još u vreme Sv. Save i koji je vekovima jasno osvetljavao trnovit ali i slavan put našem narodu, samo je tinjao u dušama narodnim, u njegovim manastirima i retkim kućama u vreme našeg robovanja. Pa i tu je iskru krvnik pretio da ugasi. Setite se kako je, po narodnoj pesmi, pretio Mehmedaga Fočić: „Dok zapalim Raču ukraj Drine“...

Vrlo je slabo nasleđe što ga je kod nas u prosvetnom pogledu predao XVIII vek XIX, tako slabo, da je jedva bilo pismenog čoveka. A kako bi drukče i moglo biti kada — po rečima oca naše novije nacionalne kulture, Vuka Karadžića, čiju stopedesetgodišnjicu rođenja uskoro treba da proslavimo — „Ni u sto sela nije bilo jedne škole“ i kada su i stari ljudi, svesni vrednosti znanja, pismenog mladića pozivali u svoje društvo, stavljali ga u čelo sofre, dok su mu ne samo mlade nego i starije žene prilazile ruci. Kad se toga setimo i kad pogledamo na ono što je učinjeno od tada do danas, uvidamo, kako je stvarano i rađeno — iako još nedovršeno — ogromno delo na polju narodnog prosvetivanja i kulturnog napretka, i kako je veliki ideo u tom poslu imala baš ova škola. Trezveni šumadski seljak, čim je — kako bi rekao pesnik — stavio mač u korice, čim se kako-tako obračunao sa vekovnim ne-

prijateljem, čim je sebi obezbedio izvrsnu slobodu i svojoj novoj državi granice, odmah se okrenuo unutrašnjem neprijatelju da i sa njim povede rat. Umeo je da vidi toga unutrašnjeg neprijatelja. Znao je da tu ne pomaže puška ni sekira. Nezanjanje i nepismenost se leče školom. Potražio je one koji „znaju zlato rastapati i sa njime sitne knjige pisati“. Otpočeo je da se „nekulturni barut pretvara u kulturno mastilo“. I škole su nicalle, narodne škole, gimnazije i liceji... One su u ovom bistrom i sposobnom ali neškoloanom narodu odigrale blagotvorne uloge.

Čačak je među prvima dobio svoju gimnaziju, pa je zato ona, u odnosu prema mladim školama, imala lavovski deo u izgrađivanju i vaspitavanju školovanog podmlatka. Za stotinu godina u svom radu ona se držala principa kojih se i danas drži i koji su osnova našeg rada u srednjoj školi. Za stotinu godina ona je savesno i predano radila, vaspitavala naraštaje ponikle iz zdravog, svežeg seljačkog naroda, davala im znanje, osposobljavala za kulturni rad, ali ih zapajala i rodoljubljem, da kao pravi sinovi svoga naroda vole svoju majku, pomažu zemlju u kojoj su se rodili i žive, da je vode, dižu i unapređuju. Iz ove škole izlazili su divni daci, vanredni i predani radnici na svom poslu. Njihovi nastavnici su im znali uliti tu veliku ljubav prema zemlji, narodu i njegovom napretku. Za stotinu godina izlazio je iz ove škole naraštaj za naraštajem, sve bolji od boljeg. Istinski odani narodnom delu, njeni vaspitanici su, zamoreni i poslednjom snagom, dovikivali mladim vaspitanicima zajedničke škole pesnikovima rečima:

„Gde ja stadoh — ti ćeš poći!
„Što ne mogoh — ti ćeš moći!
„Kud ja nisam — ti ćeš doći!
„Što ja počeh — ti produži!“

Svi su oni docnije, i kao političari, i kao vojnici, i kao naučnici, i kao prosvetni radnici, pravnici, inženjeri, lekari, ekonomski — svi su sa rodoljubivim požrtvovanjem — tako vaspitani u ovoj školi — salamali i poslednje svoje snage za dobro i napredak našeg naroda.

Zavod koji je tako vaspitavao svoje učenike i njegov stogodišnji rad — danas iskreno pozdravljaju Sokoli Kraljevine Jugoslavije. Oni pozdravljaju sto godina predanog rada, stalnog napredovanja i usavršavanja ovog zavoda, jer i sami, u svom imenu i svojim nastojanjima, nose to obeležje stalnog rada i usavršavanja. Jer sokolovati znači predano raditi, znači napredovati i usa-

vršavati se, znači boriti se protiv zla za dobro. Sokolovati znači težiti da razvijemo u sebi sve dobre sklonosti i da suzbijemo sve niske nagone i strasti. Sokolovati znači snažiti se telesno i razvijati se umno: zdrav duh u zdravom telu. Sokolovanje je u isto vreme i moralno usavršavanje. Sokoli se drže one izreke „Pravda drži zemlju i gradove“ i upravljaju se po pesnikovim rečima „Kome zakon leži u topuzu, tragovi mu smrde nečovještvom“. Sokolovati znači izgrađivati čoveka, — fizički snažna, moralno jaka i umno razvijena, — sposobnog i raspoloženog da posluži opštem dobru, ni radi lične koristi ni radi slave već po dubokom osećanju da mu je dužnost tako da radi.

Čačanska gimnazija je za proteklih sto godina tako sokolovala i radila, ona je bila žarište ovakvih ideja i nastojanja. Iz nje su izletali sokoli kulture, sokoli rada, sokoli napretka, sokoli požrtvovanja, koji su radili u ovom smislu tako i toliko da danas zaslužuju i priznanje i zahvalnost.

I zato, sa osećanjem najiskrenijeg poštovanja koje mora da oseća prosvetni radnik prema zaslužnoj prosvetnoj ustanovi, danas treba da se poklonimo uspomeni onih koji su ovu školu osnovali, koji su je vodili i koji su omladinu vaspitavali; da se poklonimo uspomeni i onih brojnih naraštaja koji su kroz ovu školu prošli, u njoj se naručali vrlinama radnika i nesebičnih ljudi, pa su posle iskreno i predano, do kraja svoga života, služili našoj narodnoj stvari. Sa osećanjem pune radosti setimo se i pozdravimo, na dan ovog značajnog jubileja, žive nastavnike i učenike Čačanske gimnazije, koji — na našu radost — još uvek predano rade na opštem dobru ili se tek pripremaju i osposobljavaju da tako rade. Sokoli naše zemlje, u iskrenoj sreći zbog ove krupne kulturne svečanosti, svim otсутnim i prisutnim nastavnicima i učenicima stogodišnje gimnazije upućuju svoje sokolsko „Zdravo!“

OPSTE TAKMIČENJE ČLANICA ZA PRVENSTVO SAVEZA SKJ

Dne 16 i 17 o. m. održano je u Zagrebu opšte takmičenje članica za prvenstvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Takmičenje u prostim granama održano je na Sokolskom stadionu Kralja Aleksandra, a ostali deo takmičenja u vežbaonici Sokolskog društva Zagreb I.

Ovo takmičenje obuhvatilo je: proste vežbe, obavezne i slobodne, slobodnu vežbu na gredi i na dvovisinskom razboju, obaveznu vežbu na dočelnom razboju, na vratilu i na krugovima, slobodni preskok preko konja u šir, trčanje na 60 m, bacanje diska i skok u visinu.

U prostim granama postignuti uspehi nisu zadovoljivi. Vreme je bilo veoma hladno i takmičarke i sutkinje drhtale su od zime, ali uprkos tome videlo se nekoliko krasnih skokova u vis s odličnim rezultatom, a također bilo je i nekoliko dobrih trkačica.

Kod slobodnih vežbi takmičarke su pokazale vrlo lepe sastave, primerne za žene, koje su dobro izvele. Nekoje su inače pokazale krasne ali za njih preteške vežbe, koje nisu bile sasvim svladale.

Obaveznim vežbama takmičarke su, kao što se videlo, pokazale premalo

pažnje te se nisu spremale kako treba, iako su nekoje takmičarke i kod ovih vežaba postigle odlične rezultate.

Od svih 130 mogućih postizivih bodova, takmičarke su postigle sledeće rezultate:

1. s. Milena Sket, Soko I Ljubljana, 119.8 bod. 92.15%.
2. s. Marta Pustišek, Ljubljana-Matica, 107.3 bod. 82.53%.
3. s. Marta Podpac, Soko I, Ljubljana, 105.6 bod. 81.23%.
4. s. Lidija Rupnik, Ljubljana-Matica, 105.5 bod. 81.15%.
5. s. Tuša Hribar, Ljubljana-Matica, 104.1 bod. 80.07%.
6. s. Jelica Vazas, Ljubljana-Matica, 101.9 bod. 78.38%.
7. s. Mira Neferović, Soko II, Zagreb, 87.9 bod. 67.61%.
8. s. Ančka Kržan, Ljubljana-Matica, 87.1 bod. 67.—%.
8. s. Blanka Lotski, Split, 87.1 bod. 67.—%.
9. s. Ljerka Ris, Soko II Zagreb, 86.5 bod. 66.53%.
10. s. Marija Kotlarić, Dubrovnik, 84.8 bod. 65.23%.
11. s. Marina Borišev, Novi-Sad, 84.4 bod. 64.92%.
12. s. Jožica Baki, Soko II Zagreb, 79.3 bod. 61.—%.
13. s. Katja Balmožan, Beograd-Matica, 77.3 bod. 59.46%.
14. s. Tončka Sambolić, Soko II Zagreb, 77.2 bod. 59.38%.
15. s. Danica Linardović, Split, 67.7 bod. 52.—%.
16. s. Vera Šimecki, Soko III Zagreb, 40.3 bod. 31.—%.

Od prijavljenih 25 sestara takmičilo je 17. — E. S.

Telesno vaspitanje u svetu

Važnost lektarstva kod fizičkog vaspitanja

Pariški dnevnik „Pti Žurnal“ priredio je anketu o pitanju važnosti lektarstva kod fizičkog vaspitanja. Lekar Moris Koriem u ovoj anketi izlaže u jednom članku svoja iskustva i opažanja o važnosti lektarstva kod fizičkog vaspitanja. Na sport i fizičko vaspitanje Moris Koriem gleda kao na odlično sredstvo, koje može češće da posluži čak i kao lek; ali je također često video, da se radi nepravilnog postupka sa strane nepućenih prednjaka vrlo mnogo grešilo i da je zato efekat takvog fizičkog vaspitanja, umesto da bude koristan za organizam vežbača, bio vrlo štetan. Ovaj nalaz mnogih lekara dao je poticaja da se pre tri godine održi lekarski kongres u Šamoni, na kome je o ovom pitanju raspravljalo 150 francuskih i 20 inostranih lekara. Rezultat ovog kongresa bio je taj, da je u Francuskoj bila uvedena lekarska kontrola fizičkog vaspitanja i osnovan vrhovni savet za fizičko vaspitanje, u koji su pozvani najčuvjeniji lekari. Ti lekari su podelili svoj rad prema pojedinim granama fizičkog vaspitanja pa čak nisu izostavili ni taborenje ni skautizam. Nažalost ova lepa i korisna zamisao bila je ubrzo radi nedostataka novčanih sredstava napuštena, premda je kod lekara bilo mnogo razumevanja i požrtvornosti, da bi se sa kontrolom i studijem primenio pravilan postupak pri sprovođenju fizičkog vaspitanja.

Ovom pitanju se i u našem Sokolstvu ne posvećuje dovoljno pažnje, premda i u našoj organizaciji imamo veliki broj lekara, koji bi mogli da učine mnogo korisna na ovome polju. Dužnost je sokolskih lekara da kontroliraju rad prednjaka, koji većinom imaju mnogo dobre volje, ali im nedostaje potreban minimum, odnosno za ovu svrhu neki elementi lekarske naobrazbe. Ovo je pitanje od naročite važnosti kod dece i naraštaja. Često je već bilo govora, da sokolski lekari s vremena na vreme treba da izvrše pregled svih vežbača, da u tome pogledu treba voditi statistiku itd. A koliko kod nas ima sokolskih društava, u kojima se to savesno provodi?

Značke telesne sposobnosti u Austriji

Austrijsko ministarstvo prosvete izdalo je naredbu, kojom se za dake srednjih škola uvodi značka telesne sposob-

nosti. Ove značke biće brončane i srebrne, a podeljivače se prema propisima naročito pravilnika. Da bi dobili ovo priznanje, daci moraju da postignu ne samo propisane rezultate u telesnim vežbama, već također da imaju i dobru ocenu u školskim predmetima i u vladanju. Nema sumnje, da će na ovakav način podeljivanje značke telesne sposobnosti predstavljati odlično vaspitno sredstvo.

Iz naših župa

SOKOLSKO DRUŠTVO VINKOVCI

Dne 9 oktobra o. g. održana je naveče u Sokolani II, uz učešće predstavnika vojske, nadležnata, društava i udruženja, komemorativna sednica povodom trogodišnje tragične smrti Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Brat dr. Pajo Šumanovac, starešina društva, otvorio je komemoraciju dirljivim govorom, kojim je veličao uspomenu blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Posle br. starešine održala je s. Dragica Dominković, članica prosvetnog odbora, predavanje u kome je iznela zaslužna dela i rad Blaženopočivšeg Viteškog Kralja od balkanskog rata pa sve do tragičnog časa 9 oktobra 1934 g. Posle toga je društvena fanfara ostvirala posmrtni marš, a zatim su održane dve recitacije, u kojima se veličaju dela i zasluge neumrlog Kralja. Nakon toga je društveni pevački hor otpevao »So svjatimi upokoj!«. Na zaključku komemoracije brat starešina je potsetio svu braću i sestre na sokolski zavet i na poslednje reči Kralja Mučenika: »Čuvajte Jugoslaviju!«. Komemoracija je bila zaključena uz poklik mladome Kralju i vrhovnom Starešini, Nj. V. Petru II, te uz sviranje državne himne.

N. M.

SOKOLSKO DRUŠTVO SINJ

Deveti je oktobar za Sokolstvo dan velike žalosti i bola za Viteškim Vodom Kraljem Aleksandrom I Ujediniteljem, kao i dan iskazivanja neizmernu Mu zahvalnosti. Na taj kobni dan i Sokolsko društvo Sinj priredilo je komemorativno veče u počast uspomene blaženopočivšeg Kralja Aleksandra.

Sokolska dvorana bila je prepuna braće i sestara i ostalog rodoljubivog građanstva, koje je ostalo verno najvećoj dužnosti i najsvetijem amanetu: »Čuvajte Mi Jugoslaviju!«.

Sokolska pozornica bila je drapirana crninom. Oko biste blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja go-reli su svećnjaci, a povrh biste gorelo je kandilo. Pod lovor-vencem bio je napis: »Čuvajte Jugoslaviju!«. Sa strane dva brata bili su kao počasna straža.

Sred najveće tišine vojni orkestar izveo je »Posmrtni marš« iz II simfonije »Eroika« od Betovena. Brat Š. Podrug, prosvetar, održao je zatim lepo i uspešno predavanje o blaženopočivšem Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju, koje je na prisutne ostavilo dubok utisak. Za vreme predavanja u mnogim očima zablistala je suza. Brat I. Maleš, učenik VII razreda realne gimnazije, sa puno razumevanja recitovao je snažnu pesmu od D. Andelinovića »Naš mrtvi kralj«. Zatim je vojni orkestar izveo »Posmrtni marš« od Šopena, a na koncu osvirao jugoslovensku himnu. Iza poklika »Slava Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju!«, publika se je razišla u dostojanstvenoj tišini.

Utešna je pojava, da se je u ovim dani-

ma koje preživljujemo, na ovako dostojan način i u velikom broju provela uspomena na Vodu i Borca, koji je i Svoj dragoceni život položio u temelje Svoje i naše ljubljene Jugoslavije.

KOMEMORACIJA VITEŠKOG KRALJA U ŠIBENIKU

Sokolska župa Šibenik—Zadar i Sokolsko društvo Šibenik održali su zajednički 9 oktobra u 20 sati u Sokolskom domu svečanu komemoraciju na uspomenu mučeničke smrti Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Velika dvorana Sokolskog doma bila je dupkom puna Sokola, koji su došli da počaste uspomenu najvećeg Sokola i Junaka, neprežaljenog našeg Kralja Mučenika.

Dvorana Sokolskog doma bila je za ovu zgodu dekorirana crnim draperijama. Na pozornici bila je postavljena bista blaženopočivšeg Kralja oko koje su gorele baklje. Sve je bilo ukrašeno palmama. Ispod biste bilo je crnim slovima napisano: »Čuvajte Jugoslaviju!«.

Komemoraciju je otvorila sokolska glazba državnom himnom. Posle je starešina župe brat dr. Poturica kraćim govorom osvežio prisutnima onaj tužni 9 oktobar 1934 kada je ceo jugoslovenski narod, zavrt u crno, zapao u grčevit plač za najboljim svojim Sinom, Vodom i Kraljem svojim. Istakao je da će Sokoli biti verni čuvari državnog i narodnog jedinstva i od toga neće odustati bilo po koju cenu. Potom je pozvao prisutne da ustanu i da se pognute glave prenesu mislima u Hram Slave na Oplencu, odakle će Sokoli crpiti većnu snagu da Jugoslaviju još jaču i lepšu 1941 predadu našoj nadi i uzdanici, Nj. Vel. Kralju Petru II. Svoj govor završio je poklikom: Slava Kralju Mučeniku! Živio Kralj Petar II! Sokolska glazba završila je tada Betovenov »Posmrtni marš«. Sledila je zatim recitacija pesme »Umro je veliki Kralj«

od Ilića-Mladeg i »Mrtvom Kralju« od D. Andelinovića.

✓ Predavanje o Blaženopočivšem Kralju održao je brat prof. don Jere Gršković, u kojem je iscrpno izneo napore Velikog Kralja Mučenika za ostvarenje slobode celog jugoslovenskog naroda. Svoj govor završio je rečima, da svakom Jugoslovenu treba da bude sveto načelo: Jedan narod, jedna država, jedan Kralj!

SOKOLSKO DRUŠTVO KORČULA

Dne 26/IX o. g. uprava našeg društva održala je tromesečnu sednicu sa četama Pupnat i Račićima u prostorijama novoosnovane čete Račića, koja je kroz ovo kratko vreme pokazala vidan napredak.

Na sednici se raspravljalo o veoma važnim pitanjima za napredak i podizanje našeg sela.

Dana 30/IX o. g. održana je komemoracija u spomen Pretsednika-Oslobodioca bratskog čehoslovačkog naroda, brata dr. T. G. Masarika.

Komemoraciji su sudelovale sve mesne vlasti i društva te veliki broj članstva svih kategorija našeg društva, tako da je velika dvorana bila prepuna.

Pozornica je bila zavita u crnu draperiju, a na sredini bio je stalak sa slikom velikog pokojnika, okićenom palmama i lovorikom. Komemoraciju je otvorio brat starešina, koji je recitovao pesmu od Dr. D. Andelinovića, a potom je brat prosvetar održao veoma lepo predavanje o životu i radu brata dr. T. G. Masarika. Komemoracija je završena uz trokratni poklik: »Slava!«.

Trogodišnja tragične smrti ljubljenog velikog Kralja i ove je godine u našem društvu izvedena na dirljiv način.

Društvo je pozvalo sva mesna društva na posebnu sednicu radi dogovora i da se izda zajednički proglas na građanstvo, što je bilo jednoglasno i prihvaćeno.

U oči tužnog dana sva zvona sa katedrale tužnim i dugim zvonjenjem najavila su da se navršava tri godine od najstrašnijeg i najbolnijeg dana u istoriji našeg naroda.

9 oktobra grad je osvanuo sav u crno. Članice našeg društva sa članicama drugih mesnih ženskih društava okitile su u crkvi veliki katafalak na kojem je bio reljef velikog Kralja. Pre početka pomena glazba je ostvirala državnu himnu, a posle pomena održao je pred crkvom brat prosvetar dirljivo predavanje o Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju. Jednim minutom šutnje i zatim uz sviranje molitve po društvenoj glazbi završena je ova dirljiva komemoracija.

Posle pomena u sokolani i po gradu sakupljali su se doprinosi za »Socijalni fond Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja«. Pohvalno je istaknuti, da su se i najmanja deca, naraštaj, a osobito naši radnici u punom broju odazvali i sami doprinose donosili.

S. J.

SOKOLSKO DRUŠTVO SUPETAR

Dana 9 oktobra o. g. Sokolsko društvo komemoriralo je treću godišnjicu tragične smrti Kralja Mučenika na način dostojan uspomene velikog i neumrlog Kralja.

Posle pomena u crkvi, ispunili su dvoranu Sokolskog društva članovi i članice društva i brojno građanstvo, da prisustvuju žalobnoj komemorativnoj sednici. Dvorana je bila za tu prigodu naročito ukrašena crninom i zelenilom, te sa upaljenim svećama oko slike Blaženopočivšeg Kralja i slike Oplenca gde počiva svetački lik Heroja i Mučenika.

Celi ukras dvorane, koji su sa ukusom i dubokim pijetetom udesili naši vredni mladi članovi delovao je jako dirljivo na sve prisutne, kao i na one koji su celi dan pa do kasno u veče hodočastili u dvoranu da se poklone uspomeni Velikog Kralja.

Nakon otvora sednice brat Vladimir Kučijš, upravitelj građanske škole, održao je duže predavanje o životu i delima Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Ujedinitelja, o njegovim zaslugama za Jugoslaviju i za celi jugoslovenski narod, te za opšti mir u svetu. Zatim je pevački zbor skladno otpevao jugoslovensku himnu i pesmu »Čuvajmo Jugoslaviju«, a braća Janko Dragičević i Mladen Vodačević deklamirali su, sa puno osećaja, dve prigodne pesme.

Ova lepa i tužna komemoracija zaključena je sa spontanom poklicima »Slava Kralju Mučeniku!«, te »Živio Kralj Petar II!«

Jeste li poslali pretplatu za sokolske listove?

STRUČNE SAVETE

za opremu novograđenih telovežbenih dvorana sa najusavršenijim spravama nudimo bezplatno.

U vlastitom interesu obratite se bezodvlačno

Tvornici
telovežbenih sprava
I. ORAŽEM
Ribnica pri Dolenjskem

ZASTAVE

društvene sa zlatom, srmom i svilom umetnički izrađuje po

NAROČITO JEFTINOJ CENI

brat MILOŠ DOVAT
Beograd
Grobljanska 4